

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

27. april 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — fælles toldtarif — forordning (EF) nr. 1186/2009 — artikel 3 — fritagelse for importafgifter — personlige ejendele — flytning af opholdsstedet fra et tredjeland til en medlemsstat — begrebet »sædvanligt opholdssted« — umuligt at have et sædvanligt opholdssted i en medlemsstat og i et tredjeland samtidigt — kriterier for fastlæggelse af det sædvanlige opholdssted«

I sag C-528/14,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol, Nederlandene) ved afgørelse af 14. november 2014, indgået til Domstolen den 21. november 2014, i sagen:

X

mod

Staatssecretaris van Financiën,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz, og dommerne C. Lycourgos, E. Juhász, C. Vajda og K. Jürimäe (refererende dommer),

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— X ved adviseur B.J.B. Boersma

— den nederlandske regering ved M. Bulterman og M. Noort, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved L. Grønfeldt og H. Kranenborg, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 17. december 2015,

afsagt følgende

* Processprog: nederlandsk.

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 1186/2009 af 16. november 2009 om en fællesskabsordning vedrørende fritagelse for import- og eksportafgifter (EUT L 324, s. 23).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem X og Staatssecretaris van Financiën (statssekretæren for finansspørgsmål) vedrørende sidstnævntes afslag på fritagelse for importafgifter for flytningen af X's personlige ejendele fra Qatar til Nederlandene.

Retsforskrifter

Direktiv 83/182

- 3 Artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 83/182/EØF af 28. marts 1983 om afgiftsfritagelse inden for Fællesskabet ved midlertidig indførsel af visse transportmidler (EFT L 105, s. 59), som ændret ved Rådets direktiv 2006/98/EF af 20. november 2006 (EUT L 363, s. 129, herefter »direktiv 83/182«), fastsætter:

»Med henblik på dette direktiv forstås ved »sædvanligt opholdssted« det sted, hvor en person sædvanligvis opholder sig, dvs. mindst 185 dage pr. kalenderår, på grund af et privat og erhvervsmæssigt tilhørsforhold eller – hvis der er tale om en person uden erhvervsmæssigt tilhørsforhold – på grund af et privat tilhørsforhold hidrørende fra snævre bånd mellem den pågældende og det sted, hvor vedkommende bor.

En person, som ikke har et erhvervsmæssigt og privat tilhørsforhold til samme sted, og som derfor er nødsaget til skiftevis at tage ophold på forskellige steder i to eller flere medlemsstater, anses dog for at have sædvanligt opholdssted på stedet for det private tilhørsforhold på betingelse af, at den pågældende regelmæssigt vender tilbage hertil. [...]«

Direktiv 83/183/EØF

- 4 Artikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 83/183/EØF af 28. marts 1983 om afgiftsfritagelse ved privatpersoners endelige indførsel af personlige ejendele fra en medlemsstat (EFT L 105, s. 64), der er blevet ophævet ved Rådets direktiv 2009/55/EF af 25. maj 2009 om afgiftsfritagelse ved privatpersoners endelige indførsel af personlige ejendele fra en medlemsstat (EUT L 145, s. 36), havde det samme indhold som artikel 7, stk. 1, i direktiv 83/182.

Forordning nr. 1186/2009

- 5 Rådets forordning (EØF) nr. 918/83 af 28. marts 1983 om en fællesskabsordning vedrørende fritagelse for import- og eksportafgifter (EFT L 105, s. 1) er blevet ophævet ved forordning nr. 1186/2009.
- 6 Tredje og fjerde betragtning til forordning nr. 1186/2009 har følgende ordlyd:
»(3) En [...] beskatning er unødvendig under visse klart afgrænsede forhold, hvor der på grund af de særlige omstændigheder, hvorunder varerne indføres, ikke er behov for at anvende de sædvanlige foranstaltninger til beskyttelse af økonomien.

- (4) Det bør, således som det har været sædvanligt i de fleste lovgivninger på toldområdet, fastsættes, at indførsel i sådanne tilfælde kan foretages under en fritagelsesordning, således at varerne ikke pålægges den importafgift, som de normalt skulle pålægges.«
- 7 Forordningens artikel 2, stk. 1, litra c), har følgende ordlyd:
- »[...] Disse genstande må ikke ved deres beskaffenhed eller mængde give anledning til formodning om, at indførslen sker i erhvervsmæssigt øjemed.«
- 8 Forordningens artikel 3 bestemmer:
- »Med forbehold af artikel 4-11 indrømmes der fritagelse for importafgifter for personlige ejendele, der indføres af fysiske personer, der flytter deres sædvanlige opholdssted til Fællesskabets toldområde.«
- 9 Forordningens artikel 4 fastsætter:
- »Fritagelsen er begrænset til personlige ejendele, som
- a) medmindre der kan godtgøres særlige omstændigheder, har været i den pågældendes besiddelse og, såfremt det drejer sig om genstande, som ikke kan fortæres, har været benyttet af denne på det tidligere sædvanlige opholdssted i mindst seks måneder, inden den pågældende ophørte med at have sit sædvanlige opholdssted i dette tredjeland
- b) agtes benyttet til samme formål på det nye sædvanlige opholdssted.
- [...]«
- 10 Artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 1186/2009 har følgende ordlyd:
- »Der kan kun indrømmes fritagelse til personer, der har haft sædvanligt opholdssted uden for Fællesskabets toldområde i en sammenhængende periode på mindst 12 måneder.«
- 11 I medfør af forordningens artikel 7, stk. 1, indrømmes der kun fritagelse for personlige ejendele, der er angivet til fri omsætning inden 12 måneder fra den dato, hvor den pågældende faktisk etablerer sit sædvanlige opholdssted inden for EU's toldområde.
- 12 Forordningens artikel 9 foreskriver muligheden for, at der indrømmes fritagelse for personlige ejendele, der er angivet til fri omsætning, inden den pågældende etablerer sit sædvanlige opholdssted i EU's toldområde, under forudsætning af at vedkommende forpligter sig til inden seks måneder faktisk at etablere sit sædvanlige opholdssted dér.
- 13 Det fremgår af forordningens artikel 10, at forlader den pågældende på grund af erhvervsmæssige forpligtelser det tredjeland, hvor vedkommende havde sædvanligt opholdssted, uden samtidig at etablere sit sædvanlige opholdssted inden for EU's toldområde, men med det forsæt senere at gøre dette, kan de kompetente myndigheder indrømme fritagelse for importafgifter ved indførsel af personlige ejendele, som den pågældende i dette øjemed flytter.
- 14 Artikel 11 i forordning nr. 1186/2009 giver de kompetente myndigheder mulighed for at gøre undtagelse fra visse betingelser for anvendelse af den i forordningens artikel 3 omhandlede fritagelse for importafgifter.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 15 Sagsøgeren i hovedsagen boede og arbejdede i Nederlandene frem til den 1. marts 2008. Fra den 1. marts 2008 til den 1. august 2011 arbejdede han i Qatar, hvor han fik stillet en lejlighed til rådighed af sin arbejdsgiver. Sagsøgeren i hovedsagen havde både et erhvervsmæssigt og privat tilhørsforhold til dette tredjeland. Hans ægtefælle fortsatte med at bo og arbejde i Nederlandene. Hun besøgte ham seks gange og i alt 83 dage. I løbet af den pågældende periode tilbragte sagsøgeren i hovedsagen 281 dage uden for Qatar, i forbindelse med hvilke han besøgte sin ægtefælle, sine myndige børn og sin familie i Nederlandene, og han rejste på ferie i andre lande.
- 16 Med henblik på sin tilbagevenden til Nederlandene ansøgte sagsøgeren i hovedsagen om at meddele ham tilladelse til at indføre sine personlige ejendele fra Qatar i EU under fritagelse for importafgifter i henhold til artikel 3 i forordning nr. 1186/2009. Skatteinspektøren afslog denne ansøgning med den begrundelse, at hans sædvanlige opholdssted ikke var blevet flyttet til Nederlandene i denne artikels forstand. Han havde således beholdt sit sædvanlige opholdssted i denne medlemsstat under sit ophold i Qatar, hvorfor hans sædvanlige opholdssted aldrig har befundet sig i dette tredjeland.
- 17 Sagsøgeren i hovedsagen påklagede denne afgørelse om afslag til Rechtbank te Haarlem (retten i Haarlem), som gav ham medhold. Skatteinspektøren iværksatte appel til prøvelse af denne rets dom for Gerechtshof Amsterdam (appelretten i Amsterdam). Sidstnævnte ret anførte, at det fremgår af Domstolens praksis, at det sædvanlige opholdssted er beliggende på det sted, hvor den berørte har det varige midtpunkt for sine interesser. Gerechtshof Amsterdam anførte derefter, at det, henset til sagsøgeren i hovedsagens private og erhvervsmæssige tilhørsforhold, ikke var muligt at fastslå, hvor det varige midtpunkt for hans interesser befandt sig. På denne baggrund skal det private tilhørsforhold ifølge den nævnte ret vægtes tungere, således at sagsøgeren i hovedsagens sædvanlige opholdssted under den pågældende periode ikke befandt sig i Qatar, men i Nederlandene.
- 18 Sagsøgeren i hovedsagen har iværksat kassationsanke for den forelæggende ret. Denne ret har efter at have anført, at forordning nr. 1186/2009 ikke fastsatte nogen definition af begrebet »sædvanligt opholdssted«, bemærket, at tilgangen hos Gerechtshof Amsterdam (appelretten i Amsterdam) fører til tvivl om, hvorvidt sagsøgeren i hovedsagen under den pågældende periode havde haft et sædvanligt opholdssted såvel i Nederlandene som i Qatar. Den forelæggende ret har anført, at formålene med denne forordning under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede hverken synes at være i strid med, at et sædvanligt opholdssted kunne befinde sig såvel i Nederlandene som i Qatar, eller med anvendelsen af den i forordningens artikel 3 fastsatte fritagelse for importafgifter, for så vidt som sagsøgeren i hovedsagen har opgivet sin bopæl i Qatar og flyttet sine personlige ejendele til Nederlandene.
- 19 For det tilfælde, at forordning nr. 1186/2009 skal fortolkes således, at den udelukker muligheden for, at en person kan have to sædvanlige opholdssteder, ønsker den forelæggende ret oplyst, hvilke kriterier der under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede skal tages i betragtning ved fastlæggelsen af, hvilket af disse opholdssteder der skal anses for det sædvanlige opholdssted med henblik på anvendelsen af denne forordning. I denne henseende udtrykker den forelæggende ret tvivl med hensyn til relevansen af de kriterier, som Domstolen har fastsat i domme *Louloudakis* (C-262/99, EU:C:2001:407) og *Alevizos* (C-392/05, EU:C:2007:251), med henblik på at fastlægge det »sædvanlige opholdssted« som omhandlet i artikel 7, stk. 1, i direktiv 83/182 og artikel 6, stk. 1, i direktiv 83/183, og navnlig om den omstændighed, at det personlige tilhørsforhold skal vægtes tungere i forbindelse med denne fastlæggelse.

20 På denne baggrund har Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Er det efter forordning nr. 1186/2009 muligt, at en fysisk person samtidigt kan have sædvanligt opholdssted både i en medlemsstat og i et tredjeland, og i bekræftende fald, gælder den i [forordningens] artikel 3 omhandlede afgiftsfritagelse ved import da for personlige ejendele, som flyttes til EU i forbindelse med bortfaldet af [denne fysiske persons] sædvanlige opholdssted i tredjelandet?
- 2) Såfremt forordning nr. 1186/2009 udelukker muligheden for to sædvanlige opholdssteder, og en afvejning af alle omstændigheder ikke er tilstrækkelig til at fastslå det sædvanlige opholdssted, på grundlag af hvilke regler eller ved hjælp af hvilke kriterier skal det da med henblik på forordningens anvendelse afgøres, i hvilket land den pågældende har sit sædvanlige opholdssted i et tilfælde som det [i hovedsagen omhandlede], hvor den pågældende har såvel private som erhvervsmæssige tilhørsforhold i tredjelandet og private tilhørsforhold i medlemsstaten?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Om det første spørgsmål

- 21 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3 i forordning nr. 1186/2009 skal fortolkes således, at en fysisk person med henblik på anvendelsen af denne artikel samtidigt kan have et sædvanligt opholdssted i en medlemsstat og i et tredjeland. I bekræftende fald ønsker den forelæggende ret ligeledes oplyst, om den i den nævnte artikel fastsatte fritagelse for importafgifter finder anvendelse på de personlige ejendele, som denne fysiske person indfører i EU i forbindelse med bortfaldet af dennes sædvanlige opholdssted i tredjelandet.
- 22 For så vidt som forordning nr. 1186/2009 ikke fastsætter nogen definition af det i forordningens artikel 3 indeholdte begreb »sædvanlig[t] opholdssted«, skal rækkevidden af denne artikel både vurderes ud fra dens indhold, dens formål og dens kontekst (dom Angerer, C-477/13, EU:C:2015:239, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 23 Hvad angår ordlyden af artikel 3 i forordning nr. 1186/2009 skal det for det første bemærkes, at udtrykket »sædvanligt opholdssted« benyttes i ental i bestemmelsen, hvilket synes at bekræfte, at en fysisk person på et givent tidspunkt kun kan have ét sædvanligt opholdssted. For det andet gør artiklen indrømmelsen af fritagelse for importafgifter betinget af, at det sædvanlige opholdssted flyttes fra et tredjeland til Unionens toldområde. Således som generaladvokaten har anført i punkt 37 i forslaget til afgørelse, forudsætter brugen af udsagnsordet »at flytte« nødvendigvis, at det sædvanlige opholdssted flyttes fra et sted beliggende uden for dette område til et sted beliggende inden for dette, og den er derfor til hinder for, at en person i én og samme periode samtidigt kan have et sædvanligt opholdssted i en medlemsstat og et andet i et tredjeland.
- 24 Hvad angår konteksten for artikel 3 i forordning nr. 1186/2009 bliver udtrykket »sædvanligt opholdssted« også anvendt i ental i forordningens artikel 4, 5, 7 og 9-11, der specifikt vedrører betingelserne for anvendelse af den toldfritagelse, som er fastsat i forordningens artikel 3. Det samme er tilfældet for de øvrige artikler i forordningen, hvor begrebet »sædvanligt opholdssted« er indeholdt.
- 25 Endvidere taler ordlyden af artikel 4, 7 og 9-11 i forordning nr. 1186/2009 for en fortolkning af begrebet »sædvanligt opholdssted«, hvorefter en fysisk person på et givent tidspunkt kun kan have et enkelt sædvanligt opholdssted. For det første fastsætter forordningens artikel 4 således, at fritagelsen er begrænset til de personlige ejendele, der dels har været benyttet af den berørte »på [dennes] tidligere sædvanlige opholdssted« i mindst seks måneder, inden »den pågældende ophørte med at

have sit sædvanlige opholdssted« i det pågældende tredjeland, dels agtes benyttet »på det nye sædvanlige opholdssted«. Dernæst beskriver den nævnte forordnings artikel 7, 9 og 10 alle den samme begivenhedsrækkefølge, hvor den berørte først forlader sit sædvanlige opholdssted i et tredjeland og derefter etablerer dette opholdssted inden for EU's toldområde. Endelig bliver udsagnsordet »at flytte«, der også bliver anvendt i forordningens artikel 3, gengivet i artikel 11 i forordning nr. 1186/2009 for at angive flytningen af det sædvanlige opholdssted fra et tredjeland til en medlemsstat.

- 26 Hvad angår formålene med forordning nr. 1186/2009 fremgår det af tredje betragtning hertil, at forordningen foreskriver toldfritagelser, for så vidt som »[e]n [...] beskatning er unødvendig under visse klart afgrænsede forhold, hvor der på grund af de særlige omstændigheder, hvorunder varerne indføres, ikke er behov for at anvende de sædvanlige foranstaltninger til beskyttelse af økonomien«.
- 27 Det fremgår af retspraksis vedrørende anden betragtning til forordning nr. 918/83, hvis indhold er identisk med indholdet af tredje betragtning til forordning nr. 1186/2009, at de formål, som EU-lovgiver forfulgte ved vedtagelsen af denne første forordning, bestod i at lette dels etableringen af en fysisk persons nye opholdssted i den pågældende medlemsstat, dels arbejdet for medlemsstaternes toldmyndigheder (dom Treimanis, C-487/11, EU:C:2012:556, præmis 24). Disse betragtninger finder anvendelse på forordning nr. 1186/2009, for så vidt som EU-lovgiver ved denne forordning har videreført de forskellige bestemmelser i toldfritagelsesordningen, herunder bestemmelserne i forordning nr. 918/83.
- 28 En fortolkning, hvorefter en fysisk person kan have to sædvanlige opholdssteder som omhandlet i artikel 3 i forordning nr. 1186/2009, ét i et tredjeland og et andet i en medlemsstat, kan imidlertid ikke anses for at være i overensstemmelse med målet om at lette etableringen af et nyt opholdssted i en medlemsstat.
- 29 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 3 i forordning nr. 1186/2009 skal fortolkes således, at en fysisk person med henblik på anvendelsen af denne artikel ikke samtidigt kan have et sædvanligt opholdssted i en medlemsstat og i et tredjeland. I betragtning af dette svar er det ikke længere fornødent at besvare den anden del af det første spørgsmål.

Om det andet spørgsmål

- 30 Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvilke kriterier der skal anvendes for at fastlægge det sædvanlige opholdssted, således som dette udtryk er anvendt i artikel 3 i forordning nr. 1186/2009, under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede, hvor den berørte har såvel et privat som et erhvervs-mæssigt tilhørsforhold til et tredjeland og et privat tilhørsforhold til en medlemsstat.
- 31 Indledningsvis skal det bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, som er udviklet inden for forskellige områder af EU-retten, at det sædvanlige opholdssted skal forstås som det sted, hvor den pågældende har oprettet det varige midtpunkt for sine interesser (jf. analogt domme Schäflein mod Kommissionen, 284/87, EU:C:1988:414, præmis 9, Ryborg, C-297/89, EU:C:1991:160, præmis 19, Louloudakis, C-262/99, EU:C:2001:407, præmis 51, Alevizos, C-392/05, EU:C:2007:251, præmis 55, I, C-255/13, EU:C:2014:1291, præmis 44, og B., C-394/13, EU:C:2014:2199, præmis 26).
- 32 Domstolen har desuden fastslået, at der med henblik på fastlæggelsen af det sædvanlige opholdssted, forstået som det varige midtpunkt for den pågældende persons interesser, skal tages hensyn til samtlige relevante faktiske forhold (jf. analogt domme Schäflein mod Kommissionen, 284/87, EU:C:1988:414, præmis 10, Ryborg, C-297/89, EU:C:1991:160, præmis 20, Louloudakis, C-262/99, EU:C:2001:407, præmis 55, Alevizos, C-392/05, EU:C:2007:251, præmis 57, og I, C-255/13, EU:C:2014:1291, præmis 45 og 46).

- 33 I domme *Louloudakis* (C-262/99, EU:C:2001:407) og *Alevizos* (C-392/05, EU:C:2007:251), hvis relevans den forelæggende ret i forbindelse med det andet spørgsmål har udtrykt tvivl om med henblik på fastlæggelsen af det sædvanlige opholdssted som omhandlet i artikel 3 i forordning nr. 1186/2009, har Domstolen for så vidt angår artikel 7, stk. 1, i direktiv 83/182 og artikel 6, stk. 1, i direktiv 83/183 fastslået, at de relevante faktiske forhold, der skal tages i betragtning med henblik på fastlæggelsen af det sædvanlige opholdssted, forstået som det varige midtpunkt for den pågældende persons interesser, navnlig omfatter, hvor denne fysisk befinder sig, hvor dennes familiemedlemmer fysisk befinder sig, om der foreligger en bopæl, stedet, hvor børnene faktisk går i skole, stedet for udøvelsen af erhvervs mæssig virksomhed, det sted, hvor den pågældendes formueinteresser befinder sig, og stedet for tilknytningen til offentlige myndigheder og sociale organer, for så vidt som disse forhold er udtryk for personens vilje til at gøre tilknytningsstedet varigt, på grund af en kontinuitet, som er baseret på livsvaner og udviklingen af normale sociale og erhvervs mæssige relationer (domme *Louloudakis*, C-262/99, EU:C:2001:407, præmis 55, og *Alevizos*, C-392/05, EU:C:2007:251, præmis 57).
- 34 Desuden har Domstolen i de nævnte domme fastslået, at når en samlet vurdering af samtlige relevante faktiske forhold ikke gør det muligt at lokalisere det varige midtpunkt for den pågældendes interesser, skal det private tilhørsforhold med henblik på denne lokalisering tillægges forrang (domme *Louloudakis*, C-262/99, EU:C:2001:407, præmis 53, og *Alevizos*, C-392/05, EU:C:2007:251, præmis 61).
- 35 Det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret særligt ønsker oplyst, om denne sidstnævnte betragtning, hvorefter det personlige tilhørsforhold skal vægtes tungere, kan overføres til fortolkningen af begrebet »sædvanligt opholdssted« som omhandlet i artikel 3 i forordning nr. 1186/2009, idet *Gerechtshof Amsterdam* (appelretten i Amsterdam), hvis dom er genstand for sagen ved den forelæggende ret, fandt, at det nævnte personlige tilhørsforhold skulle vægtes tungere under de i hovedsagen omhandlede omstændigheder.
- 36 I denne henseende skal det bemærkes, at det fremgår af domme *Louloudakis* (C-262/99, EU:C:2001:407, præmis 53) og *Alevizos* (C-392/05, EU:C:2007:251, præmis 61), at denne forrang er støttet på fortolkningen af ordlyden af artikel 7, stk. 1, i direktiv 83/182 og af artikel 6, stk. 1, i direktiv 83/183. Forordning nr. 1186/2009 indeholder imidlertid ingen bestemmelse, der svarer til disse bestemmelser.
- 37 Desuden bemærkes, at disse direktiver vedrører de afgiftsfritagelser, der finder anvendelse inden for EU, hvorimod forordningen vedrører de toldfritagelser, som finder anvendelse på de fra tredjelande hidrørende personlige ejendele, der indføres i EU. Formålet med de nævnte direktiver adskiller sig således fra formålet med forordning nr. 1186/2009. Det fremgår således af præamblerne til direktiverne, at de har til formål at fremme udøvelsen af den frie bevægelighed for personer inden for EU ved at fjerne de afgiftsmæssige hindringer ved indførsel i en medlemsstat af personlige ejendele og transportmidler, der hidrører fra en anden medlemsstat. Som det derimod fremgår af tredje betragtning til forordningen, er formålet med denne at lade indførsler i EU af varer fra tredjelande – der i henhold til forordningens artikel 2, stk. 1, litra c), ved deres beskaffenhed eller mængde ikke giver anledning til formodning om, at indførslerne sker i erhvervs mæssigt øjemed – være omfattet af en fritagelse for toldafgifter, når der på grund af de omstændigheder, hvorunder disse indførsler foretages, »ikke er behov for at anvende de sædvanlige foranstaltninger til beskyttelse af økonomien«.
- 38 På denne baggrund kan den fortolkning af begrebet »sædvanligt opholdssted« som omhandlet i artikel 7, stk. 1, i direktiv 83/182 og i artikel 6, stk. 1, i direktiv 83/183, hvorefter det personlige tilhørsforhold skal vægtes tungere, når det er umuligt at lokalisere det varige midtpunkt for den pågældende persons interesser, ikke overføres til begrebet »sædvanligt opholdssted« som omhandlet i artikel 3 i forordning nr. 1186/2009.
- 39 Det følger heraf, at det sædvanlige opholdssted som omhandlet i artikel 3 i forordning nr. 1186/2009 skal anses for at være det sted, hvor den pågældende person har etableret det varige midtpunkt for sine interesser. For med henblik på anvendelsen af den i denne artikel 3 fastsatte toldfritagelse at fastlægge,

om dette sædvanlige opholdssted befinder sig i et tredjeland, skal der tages hensyn til samtlige relevante faktiske forhold, herunder dem, der på ikke-udtømmende vis blev fastslået af Domstolen i domme *Louloudakis* (C-262/99, EU:C:2001:407) og *Alevizos* (C-392/05, EU:C:2007:251), og som er nævnt i denne doms præmis 33, uden at der er anledning til at vægte det personlige tilhørsforhold tungere.

- 40 Inden for rammerne af denne bedømmelse bemærkes, at forordning nr. 1186/2009 tillægger varigheden af den pågældende persons ophold i det omhandlede tredjeland særlig stor vægt. Det fremgår således af forordningen artikel 5, stk. 1, at den i forordningens artikel 3 fastsatte toldfritagelse kun kan indrømmes de personer, der har haft sædvanligt opholdssted uden for EU's toldområde i en sammenhængende periode på mindst 12 måneder. Toldsamarbejdsrådet – nu Verdenstoldorganisationen – som Unionen anmodede om at tiltræde i, og hvis anmodning blev accepteret i 2007, har desuden i sin anbefaling af 5. december 1962 vedrørende indrømmelse af toldfritagelse for løsøre indført i forbindelse med flytning af opholdssted anført, at indrømmelse af toldfritagelsen bl.a. kan underkastes betingelsen om, at opholdet i udlandet fremstår tilstrækkeligt langt.
- 41 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede, hvor den berørte har såvel et privat som et erhvervsmæssigt tilhørsforhold til et tredjeland og et privat tilhørsforhold til en medlemsstat, skal varigheden af den pågældende persons ophold i tredjelandet i forbindelse med den samlede vurdering af de relevante faktiske forhold tillægges særlig stor vægt med henblik på at afgøre, om den berørtes sædvanlige opholdssted som omhandlet i artikel 3 i forordning nr. 1186/2009 befinder sig i dette tredjeland.

Sagens omkostninger

- 42 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 1186/2009 af 16. november 2009 om en fællesskabsordning vedrørende fritagelse for import- og eksportafgifter skal fortolkes således, at en fysisk person med henblik på anvendelsen af denne artikel ikke samtidigt kan have et sædvanligt opholdssted i en medlemsstat og i et tredjeland.**
- 2) **Under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede, hvor den berørte har såvel et privat som et erhvervsmæssigt tilhørsforhold til et tredjeland og et privat tilhørsforhold til en medlemsstat, skal varigheden af den pågældende persons ophold i tredjelandet i forbindelse med den samlede vurdering af de relevante faktiske forhold tillægges særlig stor vægt med henblik på at afgøre, om den berørtes sædvanlige opholdssted som omhandlet i artikel 3 i forordning nr. 1186/2009 befinder sig i dette tredjeland.**

Underskrifter